

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 16. juni 2005
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2005-748/21-0113
Dok.: BGJ40041

NOTAT

til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg om udkast til mellemstatslige aftaler (parallel aftaler) mellem Det Europæiske Fællesskab og Danmark om udvidelse af bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen (Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område) og forkyndelsesforordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager) til også at omfatte Danmark.

1. Baggrund

I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det europæiske Fællesskab, delt af Danmark ikke i traktatens afsnit IV om bl.a. det civilretlige samarbejde. Fællesskabsinstrumenter, som vedtages på dette område er derfor ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark.

Blandt sådanne fællesskabsinstrumenter er Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) og Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelsesforordningen). Disse forordninger er vedtaget med hjemmel i artikel 61, litra c) (foranstaltninger vedrørende civilretligt samarbejde i henhold til artikel 65).

Med Bruxelles I-forordningen blev der foretaget en revision og modernisering af reglerne i Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser (EF-domskonventionen).

Forkyndelsesforordningen indeholder regler, der forbedrer og fremskynder fremsendelsen af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager mellem medlemsstaterne i forhold til hidtil gældende regler i Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål (Haagerforkyndelseskonventionen).

Der er en vis sammenhæng mellem de to instrumenter, da Bruxelles I-forordningen henviser til forkyndelsesforordningens bestemmelser i forbindelse med forkyndelse af processkrifter og dokumenter. De to forordninger medvirker overordnet til, at det inden for Den Europæiske Union bliver lettere og hurtigere at gennemføre civile retssager med et internationalt aspekt.

Forordningerne gælder i dag mellem alle medlemsstater med undtagelse af Danmark, da Storbritannien og Irland har benyttet sig af deres "opt in"-ret. I forholdet mellem Danmark og de øvrige medlemslande gælder henholdsvis EF-domskonventionen og Haager-forkyndelseskonventionen fortsat. Ikke alle de nye medlemslande har dog tiltrådt disse eller konventioner svarende hertil.

En dansk tilknytning til forordningerne vil alene kunne ske ved konkret mellemstatlig aftale mellem Danmark og Fællesskabet. En sådan parallelaftale vil kunne indgås med fuld respekt af forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender, idet forbeholdene i Edinburgh-afgørelsen fastlagde, at Danmark deltager fuldt ud i det mellemstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender. Forbeholdet retter sig således alene mod, at en del af samarbejdet ved Amsterdamtraktaten blev overstatsligt. En parallelaftale vil i givet fald skulle indgås og gennemføres i dansk ret på samme måde som andre mellemstatslige aftaler (traktater).

Den danske regering har efter forudgående drøftelser i Folketingets Europaudvalg anmodet om, at Danmark bliver tilknyttet Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen på mellemstatsligt grundlag. Regeringen har på det civilretlige område tilsvarende anmodet om tilknytning til konkursforordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs) og Bruxelles II-forordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 af 29. maj 2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn, nu erstattet af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 (Bruxelles II bis)).

På asyl- og indvandringsområdet har Danmark anmodet om at blive tilknyttet Eurodac-forordningen (Rådets forordning (EF) nr. 2725/2000 af 11. december 2000 om oprettelse af "Eurodac" til sammenligning af fingeraftryk med henblik på en effektiv anvendelse af Dublin-konventionen) og Dublinregelsættet (Rådets forordning (EF) nr. 343/2003 af 18. februar 2003 om fastsættelse af kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en asylansøgning, der er indgivet af en tredjelandsstatsborger i en af medlemsstaterne og aftale herom med Norge og Island). Parallelaftalen på asyl- og indvandringsområdet er undertegnet, og afgørelsen om Fællesskabets indgåelse af aftalen vil nu skulle forelægges Europa-Parlamentet til udtalelse.

På det civile område bemyndigede Rådet i 2003 Kommissionen til at føre forhandlinger om aftaler med Danmark med henblik på at udvide bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen til også at omfatte Danmark.

Danmark meddelte efter en nærmere gennemgang af forslag fra Kommissionen til parallelaftale vedrørende henholdsvis Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen, at man fra dansk side med forbehold for Folketingets senere godkendelse af aftalen i henhold til grundlovens § 19 kunne tilslutte sig forslagene, der herefter blev parafareret på embedsmandsniveau den 17. januar 2005.

Kommissionen har nu oversendt parallelaftaleudkastene til Rådet med henblik på Rådets afgørelse om dels Fællesskabets undertegnelse, dels Fællesskabets indgåelse af parallelaftalerne med Danmark. Retsgrundlaget er EF-traktatens artikel 61 og artikel 300, stk. 2, første afsnit og stk. 3, første afsnit. Europa-Parlamentet skal høres forud for vedtagelsen af afgørelserne om indgåelse af parallelaftalerne over aftaleudkastet.

Efter rådets vedtagelse af afgørelserne om undertegnelse af parallelaftalerne, agter regeringen at undertegne aftalerne med forbehold for Folketingets senere godkendelse af aftalen i henhold til grundlovens § 19.

2. Indholdet af udkastene til parallelaftaler

2.1. Generelt

Målet med forhandlingerne om parallelaftaler om Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen har været at opnå et resultat, hvorved Danmarks rettigheder og forpligtelser i henhold til aftalen svarer til de øvrige medlemsstaters rettigheder og forpligtelser.

Udkastene til parallelaftaler indeholder på den baggrund følgende bestemmelser:

- regler om Domstolens rolle for at sikre en ensartet fortolkning af den retsakt, som finder anvendelse som følge af parallelaftalen mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.
- en ordning, der gør det muligt for Danmark at acceptere fremtidige ændringer, som Rådet foretager i forordningerne, og de fremtidige gennemførelsesforanstaltninger, som skal vedtages efter EF-traktatens artikel 202.
- en bestemmelse om, at aftalen anses for at være ophørt, hvis Danmark nægter at acceptere sådanne fremtidige ændringer og gennemførelsesbestemmelser.
- regler, der præciserer Danmarks forpligtelser under forhandlinger med tredjelande om aftaler vedrørende spørgsmål, som er omfattet af parallelaftalen.
- muligheden for såvel Danmark som Fællesskabet for at bringe parallelaftalen til ophør ved at indgive opsigelse til den anden part.

2.2. Udkast til parallelaftaler vedrørende henholdsvis Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen

I henhold til artikel 1 er formålet med aftalen at anvende bestemmelserne i henholdsvis Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen samt gennemførelsesforanstaltningerne hertil på forbindelserne mellem Fællesskabet og Danmark. Målet for de kontraherende parter er at nå frem til en ensartet anvendelse og fortolkning af bestemmelserne i de to forordninger og gennemførelsesforanstaltningerne hertil i alle medlemsstaterne.

Ifølge artikel 2 gælder bestemmelserne i forordningerne og de hidtil vedtagne gennemførelsesforanstaltninger, der udgør en integreret del af parallelaftalen, herefter med en række mere tekniske ændringer på mellemstatsligt grundlag mellem Fællesskabet og Danmark.

Blandt disse ændringer kan for så vidt angår parallelaftalen om Bruxelles I-forordningen navnlig nævnes:

Litra b overfører den særlige bestemmelse i EF-domskonventionens artikel 44, stk. 2, til forordningen. Bestemmelsen vedrører mulighed for fri proces mv. i sager om fuldbyrdelse af en dansk administrativ afgørelse om underholdspligt, forudsat at de økonomiske betingelser er opfyldt.

Ifølge *litra c* omfatter udtrykket ”ret” også danske administrative myndigheder i relation til underholdsbidrag. Bestemmelsen svarer til artikel V A i protokol til EF-domskonventionen.

Efter *litra d* udvides en særbestemmelsevedrørende søgående skibe indregistreret i Græke nland og Portugal til også at omfatte dansk indregistrerede skibe. Bestemmelsen, der er en revidering af artikel V B i protokol til EF-domskonventionen og tidsbegrænset til 2008, fastslår, at tvister mellem skibsfører og et besætningsmedlems om hyre mv. ikke kan afgøres, før den diplomatiske eller konsulære repræsentant, skibet henhører under, er underrettet om tvisten.

Efter *litra g* kan reglen i retsplejelovens § 246, stk. 2 og 3, om retternes kompetence (opholdsværnetinget og godsværnetinget) alene finde anvendelse over for sagsøgte, der ikke har bopæl på en medlemsstats område. Bestemmelsen svarer til EF-domskonventionens artikel 3.

Efter *litra h – j* skal anmodninger efter forordningen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel for Danmarks vedkommende indgives til byretten med appeladgang til landsretten. Landsrettens afgørelse kan med tilladelse af Procesbevillingsnævnet appelleres til Højesteret.

Efter artikel 3 og 4 deltager Danmark ikke i vedtagelsen af ændringer af forordningerne eller gennemførelsesbestemmelser hertil. Ændringer af forordningerne eller senere gennemførelsesforanstaltninger er ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark. Danmark kan inden for en vis frist beslutte, at man vil gennemføre de pågældende ændringer og gennemførelsesbestemmelser i dansk ret. Træffer Danmark en sådan beslutning, vil disse ændringer og gennemførelsesforanstaltninger ligeledes gælde som folkeretlige forpligtelser mellem Fællesskabet og Danmark.

Såfremt der vedtages ændringer mv. af forordningerne skal Danmark på tidspunktet for vedtagelsen af ændringerne eller inden 30 dage herefter meddele Kommissionen, hvorvidt Danmark ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne.

Hvis Danmark beslutter at gennemføre indholdet af ændringerne, skal det fremgå af meddelelsen, om gennemførelsen kan ske administrativt eller om Folketingets godkendelse er påkrævet, jf. artikel 3, stk. 3.

Hvis Danmark beslutter ikke at gennemføre fremtidige ændringer og gennemførelsesbestemmelser, anses aftalen som udgangspunkt for at være ophørt, jf. artikel 3, stk. 7, og artikel 4, stk. 5.

Efter artikel 5 er internationale aftaler, der indgås af Fællesskabet på de områder, der er dækket af henholdsvis Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen, ikke bindende for og fin-

der ikke anvendelse i Danmark. Danmark forpligter sig til ikke at indgå internationale aftaler, som kan påvirke eller ændre anvendelsesområdet for forordningerne, medmindre dette sker efter nærmere aftale med Fællesskabet.

Aftalens artikel 6 og 7 indeholder bestemmelser om EF-domstolens kompetence.

Artikel 6, stk. 1, indebærer, at danske domstole vil skulle anmode EF-domstolen om en præjudiciel afgørelse om aftalernes gyldighed og fortolkning i samme omfang, som retterne i de øvrige medlemsstater har pligt til i henhold til forordningerne.

Efter aftalens artikel 6, stk. 2, skal danske domstole ved fortolkningen af parallelaftalen i henhold til dansk ret tage passende hensyn til EF-Domstolens praksis vedrørende forordningerne. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at formålet med parallelaftalen er at opnå en ensartet anvendelse og fortolkning af bestemmelserne i forordningerne i alle medlemsstater.

Danmark har i lighed med Rådet, Kommissionen og enhver anden medlemsstat mulighed for at forelægge EF-Domstolen spørgsmål om den generelle fortolkning af parallelaftalerne, jf. artikel 6, stk. 3.

Danmark har ret til at fremsætte bemærkninger i forbindelse med EF-Domstolens behandling af præjudicielle spørgsmål vedrørende forordningerne m.v., jf. artikel 6, stk. 4.

Ændres EF-Traktatens bestemmelser om EF-Domstolen, således at dette får betydning for forordningen, kan Danmark inden 60 dage meddele, at Danmark ikke vil anvende ændringerne. I så fald ophører aftalen, jf. artikel 6, stk. 6.

Efter artikel 7 kan Kommissionen anlægge sag mod Danmark ved EF-Domstolen for manglende overholdelse af aftalen. Hvis en anden medlemsstat ikke overholder aftalen, kan Danmark klage til Kommissionen, der kan reagere over for den pågældende stat.

Artikel 8 vedrører aftalens geografiske anvendelsesområde.

Artikel 9 i parallelaftalen vedrørende Bruxelles I-forordningen indeholder overgangsbestemmelser. Aftalen finder som udgangspunkt kun anvendelse på retssager, der er anlagt, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt efter aftalens ikrafttræden.

Forholdet til Bruxelles I-forordningen følger af artikel 10 i aftalen vedrørende denne, hvorefter aftalen mellem Fællesskabet og Danmark ikke påvirker de øvrige medlemsstaters anvendelse af denne.

Efter artikel 11 i parallelaftalen vedrørende Bruxelles I-forordningen og artikel 9 i parallelaftalen vedrørende forkyndelsesforordningen ophører aftalen, hvis Danmark meddeler, at landet ikke længere ønsker at opretholde det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, eller hvis Danmark eller Fællesskabet indgiver opsigelse til den anden kontraherende part.

Artikel 12 henholdsvis artikel 10 vedrører aftalens indgåelse og ikrafttrædelse. Aftalen træder i kraft 6 måneder efter ratifikationen.

Artikel 13 henholdsvis artikel 11 vedrørende aftalens sprog.

3. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Parallelaftalerne mellem Fællesskabet og Danmark vedrørende Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen indgås på mellemstatsligt grundlag og skal derfor gennemføres (implementeres) i dansk ret. Gennemførelsen kræver lovændringer bl.a. vedrørende spørgsmålet om EF-Domstolens kompetence.

Forslagene til parallelaftale skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

4. Forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg er løbende og senest ved et statusnotat af 20. september 2004 fra Udenrigsministeriet, Integrationsministeriet og Justitsministeriet blevet orienteret om sagen vedrørende indgåelse af parallelaftaler.

Endvidere har selve Bruxelles I-forordningen og forkyndelsesforordningen været forelagt Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg forud for vedtagelsen, herunder bl.a. med henblik på vurdering af spørgsmålet om indgåelse af parallelaftaler i relation til de pågældende retsakter.